

Kułt Maryjny

14 maja 2018

Dziś kułt Maryjny odgrywa znaczącą rolę w nauce głoszonej przez Kościół katolicki i prawosławny. Przeciwnie temu kułtowi są Kościoły protestanckie. Popatrzmy na ten kułt z historycznego punktu widzenia.

KIM BYŁA MIRIAM (MARYJA) – MATKA JEZUSA?

Imię Miriam przekształcone do Maryja oznacza w języku hebrajskim być pięknym, wspaniałym, zaś w syryjskim zarówno piękno jak i gorycz, smutek. Z tekstu „Biblii” jawi się Ona jako typowa kobieta tamtych czasów. Skromna, podległa Bogu, mężowi, synowi. Typowa dobra matka, co nie rozumie nauki syna a boi się, że źle skończy. Ile miała dzieci? Kościół katolicki twierdzi iż tylko jednego, choć „Biblia” wymienia przynajmniej siedmioro [Mt 13, 55], [Mk 6, 3] z czego poza Jezusem drugi z synów Jakub Sprawiedliwy, brat Pański odegrał znaczącą rolę w tworzeniu chrześcijaństwa. Tłumaczenie, że pozostałe dzieci to dzieci Józefa z poprzedniego małżeństwa opiera się nie na „Biblii” a na tekstach apokryficznych. W ewangeliach przy opisie dzieciństwa Jezusa Maryja zawsze jest wykonawczynią poleceń Boga, anioła, męża, czy też syna. Również w scenie gdy wraz z rodzeństwem próbuje wyciągnąć Jezusa ze wspólnoty i

skłonić do powrotu do domu, odchodzi z niczym. Inaczej sprawa miała się w Kanie Galilejskiej gdzie na prośbę Maryi Jezus dokonuje cudu.

KULT MARYI W POCZĄTKACH CHRZEŚCIJAŃSTWA

Ewangeliści niewiele poświęcają miejsca Maryi, jeszcze mniej Paweł, który wielokrotnie wskazuje iż jedyną drogą do zbawienia jest Jezus.

W piśmiennictwie wczesnochrześcijańskim kult Maryi nie jest zauważalny do IV w. A i wtedy Kościół jego odrzuca. W roku 496 biskup rzymski Gelazy wydając pierwszy spis dzieł literackich niezgodnych z ideologią kościelną na tę listę wpisuje legendę o zniknięciu zwłok Maryi przypisywaną Janowi Ewangeliście. Legenda ta dla niektórych było dowodem na wniebowzięcie Maryi. Znalazła ona odzwierciedlenie w średniowiecznej (połowa XIII w) „Złotej legendzie” autorstwa Jacopo da Voragine. W tym okresie również odbywała się dyskusja na temat dziewiczości Maryi, która przez znaczącą część Kościoła była odrzucana (ebionici, ceryntanie, arianie). Ruchy te również nie zgadzały się w sprawie ograniczenia roli Józefa do opiekuna Jezusa. Uznawały, że Józef był biologicznym ojcem Jezusa. Tę rolę wydają się potwierdzać również Ewangelie „Rodzice Jego chodzili co roku do Jerozolimy na Święto Paschy” [Łk 2, 41]. Czy też drzewo genealogiczne Jezusa podane w ewangelii Mateusza, wyraźnie wskazujące iż ojcem Jezusa był Józef.

POCZĄTEK KULTU MARYJNEGO

Skromny jeszcze kult Maryi pojawia się na soborze w Efezie, rok 431. Uznanie Jezusa za Boga spowodowało uznaniem Maryi jako Bogurodzicy. Nauka o wniebowzięciu Maryi pojawia się w IX w. i od tego czasu notowana jest ekspansja tego kultu jako kultu ludowego czerpiącego z kultów przedchrześcijańskich, czego przykładem może być święto Matki Boskiej Zielnej mające swe korzenie w opisanym przez niemieckiego kronikarza kultu Świętowita w Arkonie na wyspie Rugia, gdzie ludzie przynosili

zioła i rośliny i jeśli rośliny przykryły kapłana, kolejny rok miał być urodzajny. W tym czasie pojawiają się objawienia Maryjne i związane z nimi cuda.

NIEPOKALANE POCZĘCIE

W początkach chrześcijaństwa o niepokalanym poczęciu wypowiadał się biskup Gelazy, jego zdanie potwierdził papież Leon I (440-460) twierdząc „tylko sam pan Jezus wśród ludzi narodził się niepokalany”. Kolejnym papieżem który potwierdził to zdanie był Grzegorz VII (1173-1085) pisząc „tylko Chrystus został poczęty bez grzechu”.

Mimo tego kult Maryjny rozwijał się w Kościele upodabniając się swej formie do kultu płodnej i opiekuńczej Matki Ziemi, powszechnego wśród ludów rolniczych. Dziewictwo Maryi i niepokalane poczęcie Jezusa zostało oficjalnie przyjęte przez sobór w Trydencie (1545-1563). Zastrzeżenie Gelazego o błędnej nauce o Wniebowzięciu usuwa papież Pius V (1566-1572). Z dokumentów świętej inkwizycji wynika, że jeszcze w XVII w zwalczano rozwijający się kult niepokalanego poczęcia Maryi. W roku 1644 wydano nakaz konfiskowania wszelkich dokumentów w których określenie „niepokalanie poczęta” stosowano do Maryi.

Ale już roku 1854 papież Pius IX ogłasza niepokalane poczęcie Maryi jako dogmat wiary w Kościele Katolickim. Wraz z ogłoszeniem tego dogmatu pojawiają się wielokrotne objawienia Maryjne. Maryja ukazuje się często dzieciom wywodzącym się z ubogich, głęboko wierzących rodzin. Przykładem takiego objawienia jest uznane przez Kościół objawienie w Lourdes (rok 1858), czy też w Fatimie (rok 1917). Mówiąc o tych objawieniach należy zwrócić uwagę na to, że objawienia te wspierają politykę Kościoła. Poza elementami prostymi, jak nakaz wiary w Jezusa, nakaz odmawiania różańca, mamy nakazy poświęcenia krajów Maryi, w tym Rosji, o przejęcie kontroli nad prawosławiem Kościół zabiegał od czasów schizmy.

Patrząc na objawienia fatimskie warto wspomnieć kilka dat. W

roku 1929 Pius XI poświęcił figurkę Matki Boskiej Fatimskiej, uznanie przez Kościół objawienia fatimskiego nastąpiło w roku 1930. W roku 1931 tuż przed przejęciem w Portugalii władzy przez wojskowych Antonio Salazara poświęcono Portugalie Niepokalanemu Sercu Maryi. W roku 1933 ogłoszono nową konstytucję zapewniającą Kościołowi monopol religijny. Kościół Portugalii głosi, że właśnie poświęcenie Niepokalanemu Sercu Maryi uratowało Portugalie przed wojną domową, nie wspominając, że okres ten był okresem ścisłej współpracy z gen. Franko. Czas rządów Salazara to czas krwawych wojen o kolonie Angola 1961, Gwinea 1963, Mozambik 1964, to czas gdy Portugalia wspierała „białe imperium” na południu Afryki ściśle współpracując z władzami RPA i Rodezji. Upadek tej polityki to dopiero rok 1974, gdy miała miejsce bezkrwawa „rewolucja goździków”.

Kulminacją tego kultu na dzień dzisiejszy jest przyjęcie w roku 1950 dogmatu o „Wniebowzięciu Maryi” który opiera się na potępionej przez biskupa Gelazego wspomnianej tu wcześniej legendzie o zniknięciu zwłok Maryi.

JAKĄ ROLĘ W DZISIEJSZYM KOŚCIELE KATOLICKIM SPEŁNIA KULT MARYI?

Z religioznawczego punktu widzenia należałoby uznać Maryję jako bóstwo mniejsze, towarzyszące kultowi Boga Ojca i Jezusa Chrystusa. Pod względem świąt różnej wagi w Kościele Katolickim kult ten wybija się na wiodący. Obecnie obchodzimy około 42 świąt maryjnych w ciągu roku, co stanowi znaczący udział w liczbie wszystkich świąt obchodzonych w Kościele, gdyż liczba świąt poświęconych Jezusowi wynosi ok. 10, w zależności jak przypisać święto „Podwyższenia Krzyża Pańskiego”, czy „Rodziny świętej” . Maryi poświęcony jest miesiąc Maj. Czerwiec poświęcony jest Sercu Jezusa, Najdroższej krwi Jezusa.

JAKĄ DROGĄ PÓJDZIE KOŚCIÓŁ?

Czy rozwój kultu maryjnego, czy też jego wygaszania na korzyść kultu Boga Ojca i Jezusa Chrystusa? Z pewnością trudno tu przewidywać przyszłość, ale patrząc na rosnące znaczenie zakonów maryjnych w Kościele, znaczącą liczbę świątyń pod wezwaniem Maryjnym trudno w najbliższej przyszłości oczekiwać wyhamowania rozwoju znaczenia tego kultu, szczególnie, że kult ten ma wsparcie w równorzędnym prawosławiu. To w prawosławia zaczerpnęliśmy kult ikon nierozzerwalnie związany z kultem maryjnym. Czy wyewoluuje do kultu równoważnego Bogu Ojcu i Jezusowi? Z pewnością na to jeszcze za wcześnie.

Autorstwo tekstu i zdjęcia: Zawisza Niebieski

Źródło: WolneMedia.net